

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui „Šaunamieji ginklai ir ES vidaus saugumas. Piliečių apsauga ir kova su neteisėta prekyba“ santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje <http://www.edps.europa.eu>)

(2014/C 87/05)

1. Įvadas

1.1. Konsultacijos su EDAPP

1. 2013 m. spalio 21 d. Komisija priėmė komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Šaunamieji ginklai ir ES vidaus saugumas. Piliečių apsauga ir kova su neteisėta prekyba“ (toliau – komunikatas) ⁽¹⁾. EDAPP teigiamai vertina tai, kad prieš priimant šį komunikatą su juo buvo konsultuojamasi ir kad jam buvo suteikta galimybė pateikti Komisijai neoficialias pastabas.

1.2. Komunikato tikslas ir taikymo sritis

2. Komunikate nustatoma ES kovos su neteisėta prekyba ginklais strategija. Šiuo tikslu jame pateikiama integruota politika, kurioje daugiausia dėmesio skiriama keturiems prioritetams:

- apsaugoti teisėtą civilinio naudojimo šaunamųjų ginklų rinką,
- sumažinti šaunamųjų ginklų patekimo į nusikaltėlių rankas galimybes,
- didinti spaudimą nusikalstamoms rinkoms,
- geriau kaupti ir naudoti žvalgybos duomenis.

3. Šiems prioritetams įgyvendinti numatytos įvairios užduotys; kai kurios jų gali būti susijusios su asmens duomenų tvarkymu ir daryti poveikį asmenų teisei į duomenų apsaugą:

- ES žymėjimo standartų nustatymas: šaunamajam ginklui žymėti gali būti naudojami asmens duomenys;
- leidimų išdavimo šaunamiesiems ginklams supaprastinimas ir tikimybė, kad, siekiant teisėtai įsigyti ir laikyti bet kokį šaunamąjį ginklą, bus reikalaujama atlikti būtinius sveikatos arba įrašų apie teistumą patikrinimus. Sveikatos patikrinimai yra susiję su asmens sveikatos duomenų tvarkymu. Asmens sveikatos duomenys yra neskelbtini duomenys, kaip apibrėžta Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnyje, kuriame reikalaujama nustatyti ypatingą tokių duomenų apsaugą ⁽²⁾, todėl jiems taikomi dar griežtesni duomenų apsaugos reikalavimai. Įrašų apie teistumą patikrinimai, kurie gali būti atliekami tik tuo atveju, jeigu tai kontroliuoja oficiali valdžios institucija (kaip nustatyta Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnio 5 dalyje), reiškia duomenų, susijusių su nusikaltimais, apkaltinamaisiais nuosprendžiais arba saugumo priemonėmis, tvarkymą ir galimybę susipažinti su informacija apie teistumą,
- privalomas prekybos tarpininkų registravimas ir atranka: kuriant naują duomenų bazę, kurioje, be kita ko, bus tvarkomi prekybos tarpininkų asmens duomenys, reikia paisyti pagrindinių duomenų apsaugos principų, pvz., turi būti pagrindžiama būtinybė ją kurti, laikomasi duomenų tvarkymo proporcingumo principo ir atsižvelgiama į privatumo ribojimą,

⁽¹⁾ COM(2013) 716 final.

⁽²⁾ Žr. 1992 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-62/90, 23 punktą ir 1994 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *X prieš Komisiją*, C-404/92, 17 punktą; 2008 m. liepos 17 d. EŽTT sprendimo *I prieš Suomiją* (paraiškos Nr. 20511/03) 38 punktą ir 2008 m. lapkričio 25 d. EŽTT sprendimo *Armonas prieš Lietuvą* (paraiškos Nr. 36919/02) 40 punktą.

- technologinių sprendimų paieškos, pvz., šaunamuosiuose ginkluose įtaisyti biometriniai jutikliai su asmens duomenimis. Taip siekiama užkirsti kelią, kad ginklu nesinaudotų jokie kiti asmenys, išskyrus savininką. Biometrinių duomenų tvarkymui taikomos griežtos duomenų apsaugos priemonės ir saugumo reikalavimai, kurie bus paaiškinti šioje nuomonėje,
 - tarpvalstybinio bendradarbiavimo skatinimas siekiant sustabdyti neteisėtą šaunamųjų ginklų laikymą ir apyvartą, be kita ko, policijai, sienos apsaugos tarnyboms ir muitinės institucijoms koordinuotai renkant informaciją apie su šaunamaisiais ginklais susijusius nusikaltimus ir ja keičiantis. Prieiga prie policijos ir muitinės duomenų bazių yra griežtai reguliuojama ir ji bus aptarta toliau,
 - nusikaltėlių naudojamų šaunamųjų ginklų atsekamumas siekiant nustatyti nusikaltėlių tapatybę ir šaunamąjį ginklą įsigijusius asmenis. Taikant šią priemonę, jeigu ji bus susijusi su asmens duomenų tvarkymu, turės būti numatytos konkrečios duomenų apsaugos priemonės,
 - tikslesnių ir išsamesnių duomenų apie su nusikaltimais susijusius šaunamuosius ginklus rinkimas bendrai naudojant esamas IT priemones, pvz., Šengeno informacinę sistemą II, Muitinės informacinę sistemą, Europolo dalijimosi informacija įrankius ir Interpolo įrankį „iArms“. Kaip jau nurodyta, prieigai prie veikiančios policijos ir muitinės duomenų bazės taikomos griežtos duomenų apsaugos taisyklės.
4. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, atrodo, kad duomenų apsauga yra vienas pagrindinių su šiuo komunikatu susijusių klausimų.

1.3. Nuomonės tikslas ir taikymo sritis

5. EDAPP, atsižvelgdamas į Komisijos ketinimą 2015 m. pateikti teisėkūros pasiūlymus, šioje nuomonėje aptars ir paaiškins pasekmes, kurias duomenų apsaugai turės komunikate numatytos priemonės. Taip EDAPP nori užtikrinti, kad būsimuose šios srities teisėkūros pasiūlymuose būtų tinkamai atsižvelgiama į duomenų apsaugos aspektus. Šiuo tikslu, aptardamas kiekvieną priemonę, jis primins taikytiną ES duomenų apsaugos teisinę sistemą, nurodys atvejus, kai į ją būtina atsižvelgti, ir išsamiai apibūdins pasekmes, susijusias su reikalaujama atitiktimi teisės aktams.

4. Išvados

52. EDAPP teigiamai vertina tai, kad komunikate nurodyta, jog planuojamos priemonės bus įgyvendinamos visapusiškai laikantis teisių į privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Tačiau jis pabrėžia, kad į asmens duomenų tvarkymą reikėtų atsižvelgti pirmuosiuose teisėkūros proceso etapuose ir, pageidautina, taip pat tame etape, kai Komisija priima komunikatus. Tai turėtų padėti užtikrinti, kad duomenų apsaugos klausimai būtų pakankamai aiškiai nustatomi iš anksto, kad vėliau numatomos priimti priemonės atitiktų duomenų apsaugos reikalavimus.

53. EDAPP rekomenduoja svarbius siūlomų priemonių duomenų apsaugos aspektus, susijusius su šaunamaisiais ginklais, aptarti per suinteresuotųjų subjektų konsultacijas, kurias turėtų surengti Komisija. Jis taip pat pataria duomenų apsaugos klausimais konsultuotis su Europos šaunamųjų ginklų ekspertų grupe.

54. Atsižvelgdamas į būsimus teisėkūros pasiūlymus, kuriuos po šio komunikato turi pateikti Komisija, EDAPP rekomenduoja pateikti aiškią nuorodą į taikytiną ES duomenų apsaugos teisę visais atvejais, kai tokiuose pasiūlymuose numatytas asmens duomenų tvarkymas. Todėl šiuose pasiūlymuose reikėtų numatyti esmines ir specialias nuostatas. Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalimi, dėl šių pasiūlymų, kuriuose numatytas asmens duomenų tvarkymas, turi būti konsultuojamasi su EDAPP.

55. Šioje nuomonėje EDAPP atkreipė dėmesį į duomenų apsaugos reikalavimus, kurie taikomi kovai su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais. Jis rekomenduoja bet kuriame būsimame šios srities teisės akte atsižvelgti į duomenų apsaugos reikalavimus, pvz., būtinumą, proporcingumą, tikslo ribojimą, duomenų kiekio mažinimo principą, ypatingas duomenų kategorijas, duomenų saugojimo laikotarpį, duomenų subjektų teises ir duomenų tvarkymo saugumą. Jis taip pat pataria atlikti duomenų apsaugos poveikio vertinimą, kuris padėtų nustatyti duomenų apsaugos priemones, kurias prireikus reikės numatyti kiekviename pasiūlyme.

56. Tiksliau tariant, EDAPP rekomenduoja:

- a) bet kokiame būsimame teisėkūros pasiūlyme dėl ES žymėjimo standartų nustatymo reikėtų konkrečiai nurodyti, ar bus tvarkomi kokie nors asmens duomenys, ir jei taip, kokie asmens duomenys bus tvarkomi ir su kokiais asmenimis jie bus susiję;
- b) kalbant apie leidimų šaunamiesiems ginklams išdavimą pažymėtina, kad reikia įvertinti medicininių ir etninių duomenų tvarkymo, taip pat įrašų apie teistumą patikrinimo būtinumą, ir paisyti sąlygų, kuriomis šios specialios duomenų kategorijos gali būti tvarkomos, kaip nustatyta Tarybos pamatinio sprendimo 2008/977/TVR 6 straipsnyje ir Direktyvos 95/46/EB 8 straipsnyje. Būsimame teisės akte reikėtų numatyti

- konkrečias apsaugos priemones, pavyzdžiui: turėtų būti nurodomas duomenų tvarkymo tikslas; išvardijamos tikslios duomenų, kuriuos galima tvarkyti, rūšys; ribojama prieiga prie neskelbtinų duomenų, kad su tokiais duomenimis galėtų susipažinti tik susiję asmenys, kuriems reikia juos žinoti ir kurie įpareigoti saugoti profesinę paslaptį (pvz., sveikatos priežiūros specialistai, įgaliotos oficialios valdžios institucijos); taip pat turėtų būti užtikrinama, kad būtų nurodomi aiškūs medicininiai, etniniai, kriminaliniai atsiskyrimo išduoti leidimą pagrindai, ir nurodomi išsamūs duomenų subjektų teisių įgyvendinimo būdai;
- c) prieš pradėdant taikyti privalomos prekybos tarpininkų registravimo ir atrankos priemonę, užtikrinti, kad būtų tinkamai pagrįsta jos būtinybė ir proporcingumas;
 - d) kalbant apie galimą biometrinių jutiklių naudojimą išmaniuosiuose ginkluose, atitinkamame pasiūlyme pateikti saugumui kylančios rizikos įrodymus, pagrindžiančius poreikį naudoti biometrinius duomenis. Pasiūlyme reikėtų nurodyti biometrinių duomenų, kurie turės būti tvarkomi, rūšis ir saugumo priemones, reglamentuojančias prieigą prie šių duomenų, taip pat numatyti manipuliavimo duomenimis prevenciją ir biometrinių duomenų atnaujinimo sąlygas pasikeitus jų savininkui;
 - e) atnaujintose teisėsaugos pareigūnams skirtose gairėse reikėtų pateikti nuorodas į Tarybos pamatiniame sprendime 2008/977/TVR nurodytas taisykles, visų pirma susijusias su ypatingų duomenų kategorijų tvarkymu. EDAPP taip pat pataria įvertinti būtinybę tvarkyti duomenis, susijusius su šaunamojo ginklo turėtojo etnine kilme;
 - f) kalbant apie tarpvalstybinį bendradarbiavimą pažymėtina, kad oficialioms valdžios institucijoms ES keičiantis informacija reikėtų kuo dažniau naudoti esamus saugius kanalus;
 - g) jeigu bus sukurtas centrinis internetinis faktinės informacijos apie balistiką ir ginklų tipus saugojimo centras, susijusiam teisės akte konkrečiai nurodyti, kad jokie asmens duomenys nebus tvarkomi;
 - h) kalbant apie šaunamųjų ginklų duomenų rinkimo planą, reikėtų užtikrinti, kad naujos funkcijos, kurias reikės įdiegti nacionaliniuose registruose, SIS II ir „iArms“, atitiktų galiojančias prieigos prie šių duomenų bazių taisykles. Įgyvendinant bet kokį planą, kuriame prieiga prie šių duomenų bazių taip pat suteikiama kitiems subjektams ir (arba) naudotojams, reikėtų iš dalies pakeisti galiojantį teisinį pagrindą. Prieiga prie šių duomenų bazių paieškos įrankio turėtų būti suteikiama tik įgaliotiems naudotojams, o šių paieškų rezultatai turėtų būti pateikiami nurodant atsakymą „atitiko“ arba „neatitiko“.

Priimta Briuselyje 2014 m. vasario 17 d.

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno pavaduotojas
